

NA ZÁZRÁKY MÁME NOS

Príbehy
zdravotných
klaunov

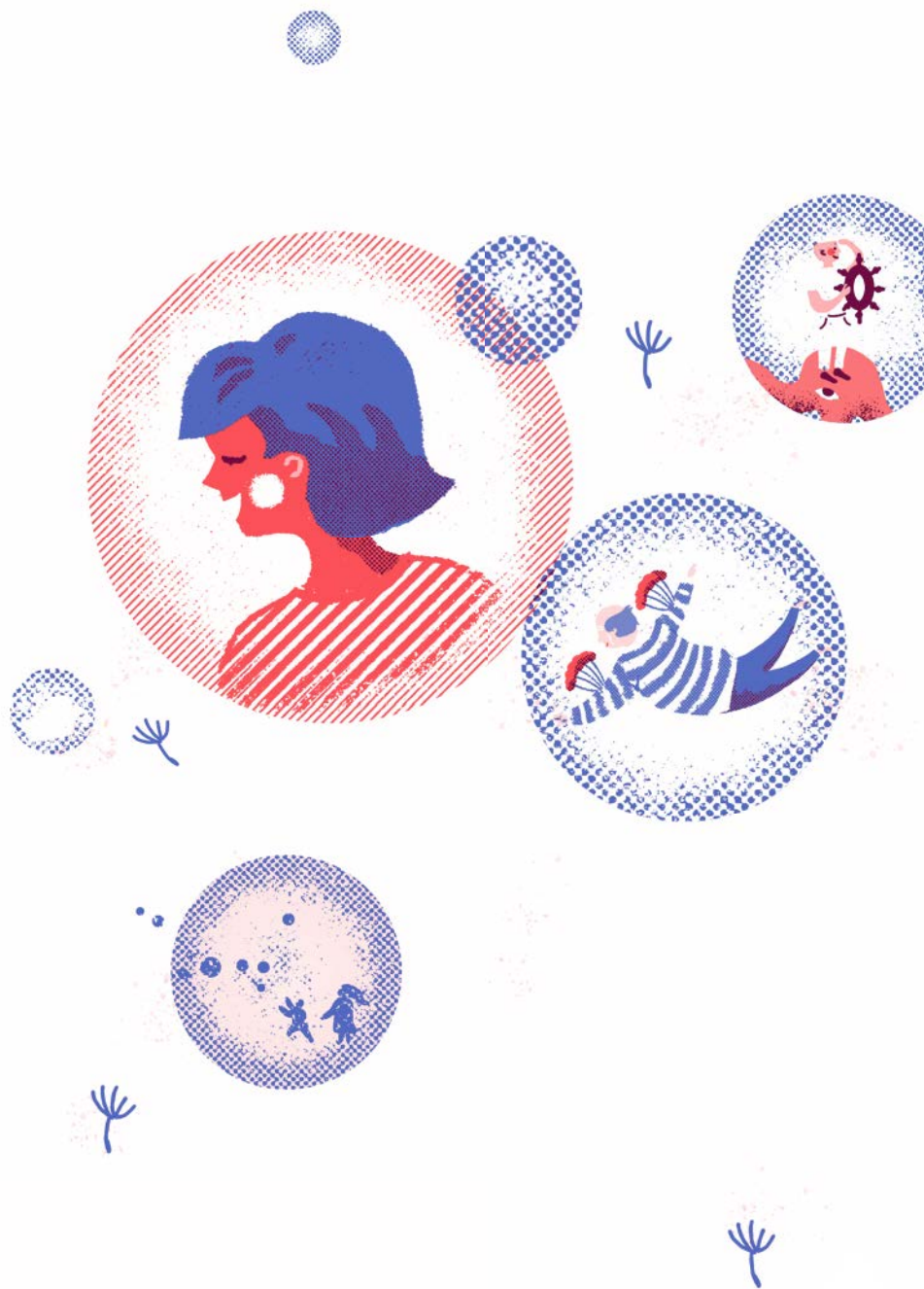
Kúpou podporíte


ČERVENÝ NOS
CLOWNDOCTORS











NA ZÁZRAKY MÁME NOS

Príbehy
zdravotných
klaunov

Autori a autorky:

- Mária Benkovská
- Mariana Bódyová
- Miroslava Škvareninová Dudková
- Mária Kecskéssová
- Eva Okoličániová
- Roman Večerek
- Gary A. Edwards

Copyright © authors & ČERVENÝ NOS Clowndoctors

Design & layout © Peter Gála

Illustrations © Lucia Žatkuliaková

Translation © Alexandra Ostertágová

Rukopis tohto diela vznikol s finančnou podporou Literárneho fondu.

Tento projekt bol podporený finančným príspevkom z Fondu LITA.

Na úvod

V rukách držíte tretiu knihu o. z. ČERVENÝ NOS Clowndoctors. Pri jej čítaní sa dostaneme spolu so zdravotnými klaunami do izieb detských pacientov i seniorov, zažijeme nečakané, no skutočné príbehy plné rôznych emócií. Budeme sa spolu hlavne smiať. Ale tiež plakať, lebo aj také sú návštevy zdravotných klaunov. Pokúsime sa vám čo najlepšie priblížiť malé „zázraky“, ktoré v izbách vznikajú vďaka humoru, empatii, profesionalite a ľudskosti.

Knihu vytvorilo 7 autorov a autoriek a každý z nich prináša svoje autentické výpovede toho, čo zažívajú pri svojej klaunskej profesii. Príbehy v knihe sú tie, ktoré sa ich najviac dotkli a na ktoré nezabudli ani po rokoch. Na témy ako choroba, samota, staroba, či smrť prinášajú nový pohľad, ktorý v sebe skrýva nádej. Nie vždy je to nádej na uzdravenie či šťastný koniec, ale nádej, že aj napriek okolnostiam sa dajú zažívať príjemné chvíle.

Teraz už pomyselne zaklopeme spolu na každé dvere a opýtame sa, či môžeme vojsť. Tak sa začína každá klaunská návšteva. Nech sa páči, vstúpte!

Zuzana Ambro

výkonná riaditeľka ČERVENÝ NOS Clowndoctors







Eva Okoličániová doktorka Dialýza Odmeraná

Špecializácia: špeciálne a zodpovedne pristupuje ku všetkým objektom a podnetom v nemocniciach, pacientov nevynímajúc.

Liečebná metóda: vždy sa stavia k chorobám čelom, nedá sa odradiť ani skúmavými pohľadmi večne prítomných plyšových zvierat. Jadro problému lokalizuje a pomocou magických, hudobných či prirodzených ne/schopností ho odstráni.

Oblúbená rekvizita: Sliepka Božena, najlepšia sliepka na svete.

Ako ju spoznáte: vysoká, tmavovlasá osoba s jamkami na lícach, gumenou sliepku za chrbtom a radikálnym prístupom ku všetkým bacilom.

Jej motto: „Nech sa stane čokoľvek, tvárim sa, že to bol zámer.“

A BOLA SVADBA. SKORO

Na tomto oddelení je väčšinou ticho. Počuť len intenzívne pípanie prístrojov. Občas tam aj vstupujem akosi opatrnejšie, aby som niekoho nevyrušila, nezobudila. S doktorom Capkom vchádzame do izby, ktorú takmer celú zaberá veľká posteľ. Okolo stojí niekoľko prístrojov a v posteli leží asi štrnásťročný chlapec. Svetlé vlasy, čierno-biele pyžamo.

„Ja som Dialýza,“ podávam chlapcovi ruku.

„Martin.“

„No, kolegyňa, to by celkom šlo. Sympatický,“ mrkne na mňa sprisahanecky kolega Capko. „Teraz musíte nadviazať rozhovor,“ radí mi. Napravím si ružové srdiečkové šaty, vlasy obopnuté ružovou stužkou a snažím sa pôsobiť očarujúco. Neveľmi úspešne.

„Máš dom?“ začnem romanticky. Som asi dvakrát staršia ako Martin.

„Mám,“ hovorí chlapec hrdo.

Doktor Capko v pásikavej košeli s modrou kravatou a sivým plsteným klobúkom s muchotrávkou nadšene prikyvuje: „Veľmi dobre, veľmi dobre, len tak ďalej!“

„Aká je tvoja obľúbená farba?“ pýtam sa ďalej.

„Modrá,“ odpovie.

„Ale moja je zelená,“ zarazím sa.

„Vlastne aj moja, aj moja. Pomýlil som sa,“ opraví sa rýchlo.

„A tvoje obľúbené zviera je ktoré?“ rozvíjam inteligentný rozhovor v snahe čo najskôr sa zadať. Ide predsa o to, aby som urobila na chlapca dojem a zistila, či máme niečo spoločné.

„Vy povedzte prvá,“ navrhne prešibane Martin.

„Korytnačka.“

„Aj moje,“ vyhlási. Doktor Capko mi ukáže zdvihnuté palce. Kratučký pohľad na klaunského kolegu ma presvedčí, že vnútorne sa obaja ohromne bavíme. Navonok hráme svoje roly serióznych doktorov s červenými nosmi, ktorí narúšajú bežnú nemocničnú realitu. Chlapec pochopil a hrá s nami. Teraz musí prísť vyvrcholenie, aby sme mohli v najlepšom odísť a v izbe zanechať radosť z nečakaného zážitku. Vtedy si to všimnem. Martin má na ruke prsteň, ktorý vyzerá ako obrúčka. Viac mi netreba.

„Martin, veď ty si ženatý,“ vykríknem zhrozene. „Prečooo? Prečo si mi to spravil, Martiiiiin? Mohli sme byť takí šťastní!“ Nahlas nariekam. Chalan sa nesmeje, rehoce sa. Nahlas a schuti.

„Pani kolegyňa, neodchádzajte! To sa určite dá nejako zachrániť,“ zúfalo sa snaží ma zadržať v izbe doktor Capko. No ja už stojím vo dverách a so srdcervúcim revom sa dívam na chlapca na posteli, ktorý sa rehoce tak, že prehlušil aj pípanie okolostojacich prístrojov.

„O toto si prišiel,“ hodím mu na posteľ svoju vizitku s fotkou, aby ma mal stále na očiach. Za neustávajúceho revu vybieham na chodbu s doktorom Capkom v päťách. Spoza zavretých dverí sa stále ozýva Martinov hlasný smiech. Taký naozajstný.

Okolo prechádza sestrička a znepokojeným pohľadom preskúma dvere. „To čo sa tam deje?“ pýta sa.

„Smeje sa,“ odpovedáme.

AHOJ, DOKTORKA

„Kristínka sa nerozpráva s hocikým. Hovorí, len keď príde niekto špeciálny,“ upozorňuje ma sestrička.

„So mnou sa, samozrejme, bude rozprávať, veď my sme ohromné kamošky,“ vyhlásim sebavedome. A nepravdivo. Malú slečnu vidím prvý raz v živote.

„Ahoj, Kristínka,“ oslovím ju. Asi osemročné dlhovlasé dievčatko sedí na žltej stoličke v rohu miestnosti plnej prázdnych postelí. Na čierno-bielom pásikavom tričku svieti ružová mašľa. Červenonosej doktorke v svetlých šatách s farebnými bodkami a kvetmi vo vlasoch venuje zvedavý pohľad, zatiaľ čo jej sestrička napojí infúziu. Mlčí.

„Ahoj, Kristínka, ahoj, kamoška moja,“ hovorím hlasnejšie a nástojčivejšie. Odpoveď však stále neprichádza. Sebavedomie ma začne opúšťať, no len tak ľahko sa nevzdám.

„Ahoj, doktorka,“ poviem neprirodzeným piskľavým hlasom, ktorý vychádza spomedzi takmer zavretých pier. Tvárim sa, že ja nič...

„Počuli ste? Hovorila som vám, že sa so mnou bude rozprávať,“ tvrdím hrdo sestričke a Kristínkinej mame. Klamstvo je očividné, bruchovravkyňa zo mňa nebude. Dievčatko sa na mňa usmieva čoraz viac, ale nevyjde z neho ani slovo.

„Doktorka je moja najlepšia kamoška, mám ju veľmi rada,“ zase hovorím namiesto dievčatka a márne sa snažím nehýbať perami.

„Ty si zlatá, Kristínka, veď ja teba tiež,“ hovorím za seba. Rozhovor mňa so mnou ešte chvíľu pokračuje v podobnom duchu. A zrazu to príde:

„Ahoj,“ povie potichu.

„Počuli ste, počuli ste to?“ nadšene sa obraciam na prítomných.

„Ja som nič nepočula, na chvíľu som vybehla,“ hovorí so smiechom sestra.

„Ahoj, doktorka,“ opakuje Kristínka s úsmevom.

„Zase to povedala, počuli ste?“ dožadujem sa uznania.

„Nikto nič nevraavel,“ znova skonštatuje sestra. „Ani ty si nič nepočul, však?“ osloví sprisahanecky chlapca, ktorý práve vchádza do miestnosti.

„Vôbec nič, je tu totálne ticho,“ vyhlási chalan sebaisto.

Obzerám sa po izbe plnej vysmiatech ľudí, ktorí na chvíľu záhadne ohluchli.

„To vážne?“ pýtam sa takmer urazene a aj Kristínkina mama pokrčí pleciami a zavrtí hlavou. Ešte raz sa prosebne poobzerám, ale očividne ma nikto nemieni zobrať na milosť. „Aha, vy zrazu nič nepočujete. Tak ja radšej pôjdem!“ lúčim sa naoko namosúrene a zatváram za sebou dvere miestnosti plnej hlasného smiechu.

Večer príde správa od Kristínkinej mamy: „Ďakujeme za krásny vysmiaty pobyt. Kika dnes skonštatovala, že krajší deň tam nezažila.“

NA CHVÍLU OMLADNÚŤ

Pani Elenu Grossmannovú milujeme, tešíme sa na každú návštevu. Vychváli do nebies, ako výborne vyzeráme, ako krásne sme oblečení. My zase spievame ódy na ňu, vždy úprimne. Krátke snehobiele vlasy. Veľké tmavé oči. Vždy upravená. Dáma. Nevidieť, čím všetkým v živote prešla. Nevidieť, čo musela zažiť počas vojny len kvôli tomu, kým je.

Nedávno kolegovi a mne navrhla, aby sme si potykali. Šokovalo nás to. Vychovaní tak, že starším ľuďom sa jednoducho nepatrí hovoriť „ty“, sme nakoniec neisto odmietli. Veď sme vykali aj starým rodičom. Ale veľmi sme sa tešili, že nás postavila na úroveň priateľov.

Dnes je so mnou prvý raz na návšteve nový kolega. Vysoký štíhly sympaťák v snehobielej košeli a čiernych nohaviciach. Na čiernej vestičke červená ruža. Dlhánske dreedy má poctivo zamotané a ukryté pred zrakmi ľudí pod čiernym cylindrom. Jemný prízvuk prezrádza chorvátske korene.

„Ja som Zoran, veľmi ma teší,“ hovorí. S iskrivými hnedými očami a úsmevom sa šarmantne skláňa k pani Elene, ktorá sedí na vozíčku. Pobožká jej ruku.

Ona na neho dlho hľadí a nakoniec si vzdychne: „Keby som tak mala o sedemdesiat rokov menej.“

Úprimné vyznanie nás rozosmeje.

„A to by ste mali koľko? Päť?“ pýtam sa.

„Dvadsať,“ povie vážne. Opäť si vzdychne.

Vtedy Zoran vezme trúbku a priloží si ju k perám. Už prvé tóny šansónu *La vie en rose* nás prenesú do vydláždených parížskych ulíc, ktoré prahnú po prechádzkach zamilovaných dvojíc. Romantická hudba sa pomaly ťahá izbou a všetkých opantáva. Melódia znie jemne, ale intenzívne. Nič iné neexistuje. Jeho srdce bije pre ňu, jej pre neho. Táto pieseň, tento moment, všetko patrí Elene. Dvadsaťročnej štíhlej kráske so zasnenými očami, ktoré sa vpíjajú do tých Zoranových. S dlhými tmavými vlasmi a jemným úsmevom.

Hľadia jeden na druhého. Ruky sa im dotknú, dlane sa spoja, prsty prepletú. Zoran sa skloní k Elene, pohladí ju po tvári a objíme.

O CHLAPCOVI, KTORÝ POTREBOVAL ZAPNÚŤ

Na operáciu dnes čaká aj Peťo, sedemročný chlapec po auto-nehode. Je mi jasné, že sa súrne potrebuje zasmiať. Asi o pol ôsmej ráno vchádzam do jeho malej izby. Na sebe mám ružové srdiečkové šaty, jablkovozelené pančušky a biely plášť s obrázkom usmiateho klauna. A, samozrejme, červený nos.

„Ranná hygiena! Často sa na ňu zabúda, tak vám trochu pomôžem. Pekne vás umyjem,“ informujem Peťa a jeho mamu, ktorá utrápene sedí na stoličke pri posteli. Postel' stojí oproti oknu do miestnosti sestier, ktoré pohľadom pravidelne kontrolujú Peťov stav.

Malý tmavovlasý chlapec v svetlomodrom pyžame leží pod paplónom, ani sa nepohne. Postavím sa vedľa postele a vytiahnem bublifuk. Poletujúce bubliny, ktoré na väčšinu detí zaberajú ako malý zázrak, padajú na biely paplón a praskajú. Peťo ich nechytá. Nenaťahuje sa za nimi. Nič nevraví. Nemykne ani kútikom úst. Ešte to skúšam a obliečka dostane zopár ďalších bublinových porcií. Peťov pohľad je upretý do stropu.

„Asi potrebuje zapnúť,“ zhodnotí mama rezignovane.

„Aha, to nie je problém,“ konštatujem sebavedome. Rýchlo a nenápadne hľadám vo vrecku maličkú pomôcku. Kým sa